

Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo

Presentación

A Facultade de Ciencias Empresariais de Ourense está localizada no Edificio Xurídico Empresarial do Campus Universitario en pleno centro da cidade.

A oferta educativa para o próximo curso 2023-2024 no Centro é:

Títulos de Grao:

- **GRADO EN ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS**
- **GRADO EN TURISMO**
- **PROGRAMA CONXUNTO DE ESTUDOS ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS + ENXEÑERÍA INFORMÁTICA**
- **PROGRAMA CONXUNTO DE ESTUDOS ADMINISTRACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS + DEREITO**
- **PROGRAMA CONXUNTO TURISMO + XEOGRAFÍA E HISTORIA**
- **GRAO EN ADE CON RECOÑECIMENTO MUTUO DE ESTUDOS POLA UNIVERSIDADE DE VIGO E A HOCHSCHULE BREMENERHAVEN (ALEMAÑA)**
- **Bachelor of arts in Cruise Tourism Management**

Desde o curso 2015-2016, grazas a un acordo de cooperación Inter-Institucional con Hochschule Bremerhaven, a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo oferta o **Programa de Dobre Grado Internacional** en Administración e Dirección de Empresas (Business Administration & Management) da **Universidade de Vigo** e Bachelor of Arts in Business Administration en **Hochschule-Bremerhaven**. Ademais, por terceiro ano consecutivo ofértase o programa **ADE INTERNACIONAL** con mais de 60 créditos impartidos en inglés. No curso 2016-2017 iníciase a oferta do programa **TURISMO INTERNACIONAL** con mais de 39 créditos impartidos en inglés.

Con estes acordos e programas a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo aposta pola internacionalización dos estudos e a participación dos estudantes en programas de mobilidade e intercambio, abrindo un abanico a novos horizontes e opcións de futuro.

En canto á oferta de POSGRAOS da Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo:

- **MESTRADO OFICIAL EN DIRECCIÓN E PLANIFICACIÓN DO TURISMO**
- **MESTRADO OFICIAL EN XESTION EMPRESARIAL DO DEPORTE**

Para obter máis información visita a nosa páxina web <http://www.fcetou.uvigo.es/>

¡Ven a visitarnos!

Organigrama

EQUIPA DECANAL

Decana

María Montserrat Cruz González

Teléfono: 988 368 800

e-mail: decano.eto@uvigo.es

Secretario

Alberto Vaquero García
Teléfono: 988 368 762
e-mail: secretario.facultade.eto@uvigo.es

Vicedecano de Ordenación Académica

Francisco Tugores Martorell
Teléfono: 988 368 770
e-mail: ftugores@uvigo.es

Vicedecano de Estudos de Grao e Xestión Informática

Javier Sánchez Sellero
Teléfono: 988 368 742
e-mail: javiss@uvigo.es

Vicedecano de Calidade

Juan Manuel de los Rios Sánchez
Teléfono: 988 368 816
e-mail: jmrrios@uvigo.es

Vicedecana de Relacións Internacionais

Maria Beatriz González Sánchez
Teléfono: 988 368 712
e-mail: bgonzale@uvigo.es

Localización

Edificio Xurídico-Empresarial
Campus Universitario As Lagoas
32004 Ourense

Conserxería: + 34 988 368 700

Secretaría de alumnado: +34 988 368 803; administracion.eto@uvigo.es

Secretaría de Decanato: +34 988 368 800; secretario.eto@uvigo.es

Relacións Internacionais: bgonzale@uvigo.es

Información xeral: info.eto@uvigo.es

Fax: + 34 988 368 923

Páxina web: www.fcetou.uvigo.es

PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia**Materias****Curso 5**

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
004G740V01511	Turismo e desenvolvemento económico territorial	1c	6
004G740V01512	Sistemas de información para a xestión turística	1c	6
004G740V01513	Xestión de restauración	1c	6
004G740V01514	Xestión dos recursos financeiros	1c	6
004G740V01515	Recursos territoriais	1c	6

O04G740V01521	Historia moderna de España	2c	6
O04G740V01522	Historia contemporánea de España	2c	6
O04G740V01523	Historia: Mundo actual	2c	6
O04G740V01524	Historia da arte contemporánea	2c	6
O04G740V01525	Xeografía: Sistemas de representación xeográfica	2c	6
O04G740V01981	Prácticas en empresas - Turismo	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS**Turismo e desenvolvemento económico territorial**

Materia	Turismo e desenvolvemento económico territorial			
Código	O04G740V01511			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Pereira Lorenzo, Nemesio			
Profesorado	Pereira Lorenzo, Nemesio			
Correo-e	nemesio@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo/nemesio			
Descrición xeral	Diversas teorías sobre o desenvolvemento territorial e factor determinante o turismo nas súas diversas acepcións			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
identificar as diferentes teorías achegadas á Teoría económica sobre o desenvolvemento económico e a súa relación co turismo	
identificar as políticas económicas que actúan no mercado	
distinguir as potencialidades dun territorio relacionadas coa súa capacidade turística	
distinguir interrelacións entre os territorios e o seu desenvolvemento turístico	
aplicar as técnicas de análises de investigación sobre mercados turísticos	

Contidos

Tema	
1. O contexto económico	1.1 Principais escolas de economía 1.2 O desenvolvemento da economía
2. Os datos macroeconómicos	2.1 Principais macro-magnitudes económicas 2.2 Produto Nacional e Produto Interior 2.3 A inflación 2.4 O desemprego 2.5 Os déficits orzamentarios
3. Tipos de mercados e a empresa turística	3.1 Tipos de mercado 3.2 Competencia perfecta 3.3 Competencia imperfecta 3.4 Discriminación de precios
4. O Territorio	4.1 Concepto 4.2 Unidades de análise territorial 4.2.a A rexión 4.2.b A cidade
5. O desenvolvemento rexional	5.1 O crecemento económico 5.2 Disparidades rexionais
6. Política económica rexional	6.1 Fallos de mercado 6.2 Política económica rexional
7. Principais teorías do crecemento	7.1 Modelos en economía 7.2 Modelo de Harrod-Domar 7.3 Modelo neoclásico de crecemento 7.4 Crecemento endóxeno 7.5 Modelos keynesianos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Debate	24	0	24
Seminario	6	0	6
Estudo de casos	15	10	25
Traballo tutelado	3	3	6
Lección maxistral	0	29	29
Exame de preguntas obxectivas	1	29	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	29	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Debate	Temas de actualidade a discutir en aula
Seminario	Entrevistas con alumnos sobre traballos de aula
Estudo de casos	Análise de casos reais e discusión
Traballo tutelado	Realización e análise de supostos prácticos
Lección maxistral	Explicación en aula dos temas da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Debate	Expor temas relacionados co temario e debater en aula por parte dos alumnos
Seminario	Realización de temas concretos para ser estudados e presentados por grupos de alumnos en aula
Estudo de casos	Análise dun caso particular relacionado co temario e propostas sobre o mesmo por parte dos alumnos en aula
Traballo tutelado	Realización de exercicios numéricos en aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test	50	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de casos prácticos	50	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aos alumnos que non sigan a avaliación continua avaliáselle mediante un exame composto de dous partes, unha teórica e outra practica que suporá cada unha un 50 % da nota final, sendo necesario aprobar ambas as partes para superar a materia.

Nas probas de Xullo seguirase o mesmo criterio que o dos alumnos que non sigan a avaliación continua.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro . En caso de disparidade ou conflito entre as datas dos exames, prevalecerán as sinaladas na páxina web da Facultade de C. Empresariais e Turismo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

DEBRAJ RAY, **ECONOMIA DEL DESARROLLO**, ANTONI BOSCH,
 CHARLES I. JONES, **INTRODUCCION AL CRECIMIENTO ECONOMICO**, PRENTICE HALL,
 ALBERTO GOMEZ BARAHONA, **LA PLANIFICACION ECONOMICA REGIONAL**, INSTITUTO DE ESTUDIOS FISCALES,
 DAVID ROMER, **MACROECONOMIA AVANZADA, 2ª EDICION**, McGRAW HILL,
 JOAN HORTALA ARAU, **TEORIA ECONOMICA:MACROECONOMIA**, VICENS VIVES,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Comercio internacional e turismo/O04G240V01905

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Recursos territoriais/O04G240V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistemas de información para a xestión turística**

Materia	Sistemas de información para a xestión turística			
Código	O04G740V01512			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Carlos Villamarín, Pablo de			
Profesorado	Carlos Villamarín, Pablo de			
Correo-e	pdecarlo@uvigo.es			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	<p>No contexto da actual sociedade da información, os sistemas que permiten xestionar esta son vitais para a supervivencia de calquera organización que, tal como sucede con aquelas que integran o sector turístico, participe activamente no mundo dos negocios globais. Nesta materia preténdese pór de manifesto a importancia que para as organizacións do sector turístico ten deseñar e implantar un sistema de información eficiente. Esta ferramenta de xestión debe permitirles captar os datos dispoñibles nunha contorna altamente complexa e dinámica, procesalos no seo da organización para convertelos en información útil e difundir dita información ás persoas idóneas. Así mesmo, preténdese resaltar as novas oportunidades de negocio electrónico que xurdiron no sector.</p> <p>A materia está integrada por dous tipos de contidos intimamente relacionados. Por unha banda, os teóricos, centrados na análise dos sistemas de información nas organizacións, en xeral, e nas do sector turístico, en particular. Para iso, abordaranse aspectos tales como o papel que xogan os sistemas de información nos negocios actuais, os trazos distintivos que caracterizan á denominada sociedade da información, así como as transformacións experimentadas polo turismo no seo da mesma, o impacto dos sistemas de información nas organizacións e a súa utilización para obter vantaxes competitivas ou os novos modelos de negocio electrónico no sector turístico. Doutra banda, os prácticos, nos que se formularán actividades que permiten afondar no coñecemento dos sistemas de información utilizados na xestión das organizacións turísticas.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Explicar como funcionan os sistemas de información e por que son tan esenciais para os negocios actuais.	
Valorar as transformacións experimentadas polo turismo na sociedade da información.	
Describir os principais impactos dos sistemas de información sobre a economía e a estrutura das organizacións.	
Aplicar o modelo das cinco forzas de Porter para analizar como as empresas desenvolven estratexias competitivas mediante o uso de sistemas de información.	
Identificar os sistemas e tecnoloxías que poden apoiar a xestión da información e dos procesos de negocio das empresas turísticas.	
Distinguir as características únicas do comercio electrónico, os seus diferentes tipos e os seus principais modelos de ingresos.	
Valorar os cambios introducidos por Internet no modelo de negocio das empresas turísticas.	
Utilizar distintas ferramentas de xestión da información para simular tarefas propias dunha empresa turística que impliquen converter datos en información a presentar de forma nítida e estruturada.	

Contidos

Tema	
Tema 1. A sociedade da información.	1.1. Caracterización básica da sociedade da información. 1.2. Sistemas de información nos negocios globais actuais. 1.3. O turismo na sociedade da información.
Tema 2: Xestión da información e do coñecemento en empresas turísticas.	2.1. Como utilizan as empresas os sistemas de información: impactos e estratexias. 2.2. Xestión dos fluxos de información nas empresas do sector turístico.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0.5	1.5
Flipped Learning	21.5	75.25	96.75
Prácticas con apoio das TIC	21	0	21
Exame de preguntas obxectivas	1.25	18	19.25
Presentación	1.5	10	11.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Flipped Learning	Algunhas actividades de aprendizaxe realizaranse fora da aula, e coa presenza do docente se facilitará e potenciará outros procesos de adquisición e practica de coñecementos.
Prácticas con apoio das TIC	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática. É obrigatorio asistir ás clases prácticas para realizar esta actividade.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Flipped Learning	Atención das consultas do alumnado relacionadas cos aspectos teóricos abordados. Desenvolverase de forma presencial (directamente na aula ou en titorías). Tamén poderá realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual, videoconferencia, ...), baixo a modalidade de concertación previa.
Prácticas con apoio das TIC	Atención das consultas do alumnado relacionadas coas prácticas realizadas na aula de informática. Desenvolverase de forma presencial (directamente na aula ou en titorías). Tamén poderá realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual, videoconferencia, ...), baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test dos contidos desenvolvidos mediante Flipped Learning nas sesións teóricas.	40	
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. Realizaranse dúas presentacións ao longo do curso. Cada unha delas suporá o 30% da cualificación final.	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira oportunidade: o conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua na primeira oportunidade. É necesario alcanzar un mínimo de 3.5 (sobre 10) en cada proba (en cada unha das Presentacións e no Exame de preguntas obxectivas) para poder compensala e superar a materia.

Poderá valorarse, adicionalmente, calquera contribución realizada polos alumnos nas sesións presenciais.

O alumno ten dereito a optar pola avaliación global segundo o procedemento e o prazo que estableza o centro para cada convocatoria. O prazo establecido para este curso é do 11 de setembro ao 11 de outubro. Antes de que termine o prazo, o alumno deberá enviar un correo ao profesor manifestando que opta pola avaliación global.

O alumno que non siga o procedemento de avaliación continua deberá realizar un exame final, con parte teórica e parte práctica, que suporá o 100% da nota (**avaliación global**). A parte teórica consistirá nun exame de preguntas obxectivas (tipo test) e a parte práctica na resolución de casos e/ou preguntas prácticas. É necesario alcanzar un mínimo de 3.5 (sobre 10) en cada parte para poder compensala e superar a materia. Mediante este exame, avaliaranse todas as competencias da materia.

Segunda oportunidade (e convocatoria extraordinaria): os alumnos que non superen a materia na primeira oportunidade, teñen dúas opcións:

- Realizar un exame, con parte teórica e parte práctica, que suporá o 100% da nota. A parte teórica consistirá nun exame de preguntas obxectivas (tipo test) e a parte práctica na resolución de casos e/ou preguntas prácticas. É necesario alcanzar un mínimo de 3.5 (sobre 10) en cada parte para poder compensala e superar a materia. Mediante este exame, avaliaranse todas as competencias da materia.

- Conservar a nota obtida nas Presentacións (30% cada unha), sempre que sexa superior a 3.5 (sobre 10) en cada unha delas, e realizar unicamente o Exame de preguntas obxectivas (40%). É necesario alcanzar un mínimo de 3.5 (sobre 10) nesta proba para poder compensala e superar a materia.

Se en calquera das dúas oportunidades non se aproba a materia por non alcanzar o mínimo nalgunha proba ou parte, e a puntuación total é igual ou superior a 5 (sobre 10), a cualificación en actas será 4.9 (sobre 10).

A concreción das actividades a realizar dependerá en gran medida do número de alumnos, medios para traballar en grupo, etc.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso actual. En caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames, prevalecerán as sinaladas na páxina web da FCETOU.

IMPORTANTE: é obrigación dos alumnos coñecer e seguir as instrucións relativas as distintas probas de avaliación, tanto as contidas na Guía docente ou calqueira outro documento de organización da materia que o profesor poña a súa disposición, como as que se lle fagan chegar puntualmente a través das canles habituais (correo electrónico e/ou Moovi).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Laudon, K.C., Laudon, J.P., **Sistemas de información gerencial**, 14ª edición, Pearson Educación, 2016

Parra, E., Calero, F.J., **Gestión y Dirección de Empresas Turísticas**, McGraw-Hill Interamericana, 2006

Bibliografía Complementaria

Çeltek, E. (editor), **Handbook of research on smart technology applications in the tourism industry**, IGI Global, 2020

Pesonen, J., Neidhardt, J. (Editores), **Information and Communication Technologies in Tourism 2019**, Springer, 2019

Pius, A., Alharahsheh, H.H., Adesanmi, A.A. (editores), **Contemporary Management Approaches to the Global Hospitality and Tourism Industry**, IGI Global, 2020

Valacich, J., Schneider, C., Hashim, M., **Information systems today : managing the digital world**, Pearson, 2022

Recomendacións

Materias que continúan o temario

E-marketing no sector turístico/O04G240V01904

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Dirección e xestión de entidades turísticas I/O04G240V01102

Empresa: Dirección e xestión de entidades turísticas II/O04G240V01203

Outros comentarios

A copia ou plaxio total ou parcial en calquera tipo de traballo ou exame suporá un cero nesa proba. Alegar descoñecemento do que supón un plaxio non eximirá aos alumnos da súa responsabilidade neste aspecto.

Na avaliación terase en conta non só a pertinencia e calidade do contido das respostas, senón tamén a súa corrección lingüística.

É responsabilidade dos alumnos consultar os materiais dispoñibles na plataforma de teledocencia Moovi (novidades, documentos, cualificacións) e estar ao tanto dos avisos e das datas de realización das diferentes probas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión de restauración**

Materia	Xestión de restauración			
Código	004G740V01513			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Blanco Cerradelo, Lidia			
Profesorado	Blanco Cerradelo, Lidia			
Correo-e	lyblanco@uvigo.gal			
Web	http://www.fcetou.uvigo.es			
Descrición xeral	A restauración é un dos alicerces craves no sistema turístico e parte esencial da súa cadea de valor. Os futuros profesionais do turismo deberán ter en conta as novas tendencias da demanda para planificar,organizar e xestionar empresas de restauración, baixo as premisas de calidade, innovación e creatividade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
O alumnado ao final da materia deberá posuír coñecementos prácticos sobre a xestión de servizos de restauración, en particular sobre a atención ao cliente, empregando habilidades que no futuro asesoralo e ofrecerlle un servizo de calidade	
O alumnado presentará un interese relevante sobre normas de calidade, así como seguridade e hixiene, e protección ambiental, coñecendo protocolos normativos aplicables en restauración.	
O alumnado diferenciará entre o funcionamento global dunha peme e unha gran empresa, utilizando ferramentas e técnicas diferenciais de xestión e planificación de hostalaría e restauración	
Os alumnos e alumnas desta materia posuirá coñecementos prácticos actualizados sobre técnicas de dirección e xestión, para o traballo en equipo e a toma de decisións individualizada.	
O alumnado realizará procuras de información para obter resultados que lle permitan coñecer unha panorámica fiel do sector da restauración a nivel nacional, así como a realización de análise de gustos e preferencias dos consumidores	

Contidos

Tema

Con esta materia quérese dar unha visión práctica das áreas e funcións que desempeña unha empresa de restauración. Preténdese que o alumnado domine conceptos básicos sobre o negocio e as actividades da restauración.

TEMA 1. INTRODUCCIÓN Á XESTIÓN DA RESTAURACIÓN: CARACTERÍSTICAS E FORMULACIÓNS.

TEMA 2: ORGANIZACIÓN DE EMPRESAS DE RESTAURACIÓN.

TEMA 3: PLANIFICACIÓN, OPERACIÓNS E PROCEDIMENTOS BÁSICOS EN RESTAURACIÓN

TEMA 4: XESTIÓN DE CUSTES EN RESTAURACIÓN

- 1.1.- Concepto de restauración
- 1.2.- Referentes históricos
- 1.3.- Tendencias, rutas e foodies
- 1.4.- Tipos de empresas
- 1.5.- Datos do Sector
- 1.6.- Correntes culinarias e tipos de cociña
- 2.1.- Contextualización
- 2.2.- Organización do Restaurante
- 2.3.- Organización e Funcións de Cociña
- 2.4.- Organización e Funcións de Sala ou Comedor
- 2.5.- Formas de Xestión
- 2.6.- Operacións e Procesos en Almacén, Economato e Adegá
- 3.1.- Mise en Place
- 3.2.- Ferramentas básicas en cociña
- 3.3.- Sistemas e modalidades de servizos de restauración
- 3.4.- Tipos de ofertas gastronómicas: menús e cartas
- 3.5.- Accións dirixidas a incrementar o consumo
- 3.6.- Servizos Especiais: Banquetes
- 4.1.- Control de custes na determinación do beneficio.
- 4.2.- Estructura de custes de restauración.
- 4.3.- Elementos básicos na determinación do beneficio
- 4.4.- Precio de custe dun prato
- 4.5.- Documentos e ferramentas para a determinación do precio de custe
- 4.6.- Técnicas de análise de ofertas gastronómicas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	24	26	50
Resolución de problemas	10	32	42
Traballo tutelado	9	17	26
Presentación	2	5	7
Exame de preguntas obxectivas	3	22	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas . As sesións teóricas, poden completarse con dinámicas como análises de textos que axuden á comprensión dos conceptos teóricos da materia.
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor.
Traballo tutelado	Traballos na aula dos alumnos, tanto individual como en grupo para a resolución de exercicios e casos prácticos, ou de temas de actualidade relacionados coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O alumnado será guiado na clase na realización de exercicios e problemas para poder resolver de forma autónoma outras propostas de traballo.
Traballo tutelado	Traballos na aula dos alumnos, tanto individual como en grupo para a resolución de exercicios e casos prácticos, ou de temas de actualidade relacionados coa materia que serán dirixidos e guiados pola profesora.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Consiste na resolución de exercicios e de traballos ben de forma individual ou en grupo	15	
Traballo tutelado	Realización de exercicios e casos na propia aula	15	
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	

Exame de preguntas obxectivas	Proba de tipo mixto que pode incluír preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta ,preguntas de resposta curta e unha parte práctica de exercicios e problemas.	60
-------------------------------	---	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA:

A planificación da materia supón a aplicación dun sistema de avaliación continua (asistencia mínima do 80%). Polo que a cualificación final obterase da avaliación dos traballos de aula nos Gms, a presentación dun traballo e a realización de dúas probas parciais eliminatorias ao longo do cuadrimestre.

É necesario obter unha nota mínima de 4 sobre 10 nas probas parciais para superalas e se algún exame parcial é cualificado con nota inferior a 4, poderá presentarse con ese parcial na data fixada para o exame final.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola xunta de centro para o curso presente. En caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames, prevalecerán as sinaladas na paxina web da fctou.

Segunda convocatoria: a nota correspondente aos traballos de aula e presentación conservarase durante un curso académico, convocatorias de xuño e xullo.

Esta guía docente

anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co estudante na materia , pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase aos estudantes a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo. Moovi será a plataforma utilizada para a difusión desta información.

AVALIACIÓN NON CONTINUA

Os alumnos e alumnas que non sigan avaliación continua. deberán solicitar a avaliación global no primeiro mes de docencia, realizarán un exame final teórico-practico sobre todos os contidos da materia que representará o 100% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blasco, A; Vives, R., **Fundamentos de gestion de alojamientos y restauración**, Síntesis,

Bibliografía Complementaria

Arguedas, R. Nogueiras, M.T., **Planificación, dirección y gestión financiera de empresas turísticas**, Ediciones universitaria Ramón Areces,

Martin, I., **Dirección y Gestión de Empresas del sector turístico**, Piramide,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS

Xestión dos recursos financeiros

Materia	Xestión dos recursos financeiros			
Código	004G740V01514			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 5	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Sánchez Fernández, Patricio			
Profesorado	Barajas Alonso, Ángel Antonio Sánchez Fernández, Patricio			
Correo-e	patricio@uvigo.es			
Web	http://patricio.webs.uvigo.es			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é proporcionar ao alumnado, os coñecementos básicos e esenciais da xestión dos recursos financeiros tanto no referente á valoración dos recursos financeiros en xeral como na toma de decisións financeiras, sexan estas de investimento ou de financiamento			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Elixir alternativas óptimas para a planificación, dirección e control de empresas turísticas.	
Aplicar decisións estratéxicas na contorna económica e financeiro	
Elixir os datos relevantes que permitan emitir xuízos de carácter social, científico ou ético.	
Identificar os procesos básicos relativos á iniciativa empresarial e ser capaz de polos en marcha	

Contidos

Tema	
Tema 1. Marco conceptual da xestión financeira. Análise dos estados contables.	1.1. Función financeira da empresa e obxectivo. 1.2. O patrimonio da empresa. 1.3. Estrutura económico-financiera. 1.4. Contas anuais e medición de rendibilidade económica e financeira.
Tema 2. Tipos de interese e valor temporal do diñeiro.	2.1. O valor do diñeiro no tempo. 2.2. Capital financeiro. 2.3. Operacións financeiras de capitalización. 2.4. Rendas
Tema 3. Investimento en activo circulante da empresa turística.	3.1. Concepto e composición do activo circulante. 3.2. Concepto de ciclo na empresa. 3.3. O PMM da empresa ou duración do ciclo de explotación. 3.4. Determinación do activo circulante: especial referencia a tesouraría. 3.5. Avaliación do investimento segundo criterios financeiros.
Tema 4. Investimento en activo fixo da empresa turística.	4.1. Natureza e características do activo fixo nas empresas turísticas. 4.2. Variables explicativas do investimento. 4.3. Criterios de avaliación económica.
Tema 5. Fontes financeiras da empresa turística longo prazo: determinación e custo	5.1. Préstamos 5.2. Leasing 5.3. Renting
Tema 6. Fontes financeiras da empresa turística curto prazo: determinación e custo	6.1. Crédito comercial 6.2. Desconto bancario 6.3. Póliza de crédito 6.4. Comparativa crédito-prestamo 6.5. Factoring

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	30	45
Lección maxistral	15	60	75
Estudo de casos	15	15	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Posibilidade de desenvolvemento de exemplos prácticos co obxectivo de clarificar os conceptos teóricos.
Estudo de casos	

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atención personalizada en horario de docencia dos grupos medianos (GM) ou nas horas de titoría de atención ao alumnado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Resolución dunha proba escrita presencial composta de parte teórica (preguntas curtas ou test) e parte práctica. Poderase esixir un nivel mínimo para superala.	33	
Lección maxistral	Avaliación mediante a realización de exercicios e/ou preguntas curtas/test sobre os contidos expostos nas sesións maxistrais. Nas probas poderase esixir un nivel mínimo para superalas.	33	
Estudo de casos	Evaluación mediante la realización de exercicios y/o preguntas cortas/test sobre los contenidos expuestos en las sesiones magistrales. En las pruebas se podrá exigir un nivel mínimo para superarlas.	33	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado poderá elixir ser avaliado mediante o sistema de **Avaliación continua** (AC), ou alternativamente optar por unha proba de **Avaliación Global** (AG).

A avaliación por defecto é a AC.

O alumnado poderá elixir AG segundo o procedemento e o prazo establecido polo centro. A elección de AG supón a renuncia ao dereito de seguir avaliándose mediante as actividades de AC que resten e á cualificación obtida ata ese momento en calquera das probas que xa tiveron lugar.

-- **Avaliación continua.** En caso de non renunciar á avaliación continua:

Neste caso o alumnado deberá realizar unha serie de actividades e un conxunto de exercicios durante o curso que valerán o 33% da nota respectivamente.

-- **Avaliación global.**

O alumnado será avaliado mediante unha proba teórico-práctica na data oficial fixada no calendario de exames da Facultade. Esta proba representa o 100% da nota.

No suposto de non superar a nota en primeira oportunidade, o alumnado poderá ser avaliado de novo na segunda oportunidade a través dunha proba teórico-práctica na data oficial fixada no calendario de exames da Facultade. Esta proba suporá o 100% da nota.

En convocatorias posteriores (fin de carreira), o alumnado poderá ser avaliado de novo a través dunha proba teórico-práctica na data oficial fixada no calendario de exames da Facultade. Esta proba suporá o 100% da nota.

En todos os casos necesitarase unha nota media igual ou superior a 5 para superar a materia. No caso de avaliación continua, será necesaria unha nota mínima de 4 en cada actividade ou parcial para que faga media co resto e unha nota media igual ou superior a 5; en caso contrario non se superará a materia.

En caso de avaliación global, necesitarase unha nota mínima de 4 en cada unha das partes da proba (teoría e práctica) para facer media, e unha nota igual ou superior a 5 para aprobar a proba de avaliación.

Os estudantes que non participen na AC nin na AG, figurarán nas actas como **non presentados**.

Recoméndase ao alumnado ter en conta o Título VII (Do uso de medios ilícitos), do Regulamento sobre a Avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (<https://secretaria.uvigo.gal/uv/web/normativa/public/normativa/documento/downloadbyhash/4904ced4d24eb81fe5715ddde2c48c59c0a7c4d624cd0e7491df7a753985ccfa>)

As datas e horas das probas de AG (de primeira e segunda oportunidade) son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso. En caso de conflito ou disparidade entre as datas de exames, prevalecerán as publicadas na web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AMAT SALAS,O, **Contabilidade y Finanzas de Hoteles**, Ed. Gestión 2000, 1992

ANTICH CORGOS,J. MOYA CLARAMUNT,M, **Gestión Financiera. Edición para técnicos en empresas turísticas**, Ed. Síntesis, 1995

GARCIA VILLANUEVA, R Y OTROS, **Gestión Financiera en el Sector Turístico. Inversión y Financiación a L.P.**, Ed. Pirámide, 2007

Bibliografía Complementaria

BREALEY, R.A. y MYERS, S.C., **Fundamentos de Financiación Empresarial**, Ed, Mc Graw Hill, 2000

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Contabilidade de organizacións turísticas I/O04G240V01101

Empresa: Contabilidade de organizacións turísticas II/O04G240V01202

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación para o desenvolvemento da materia e expónse con flexibilidade, polo que pode darse o caso de que se apliquen axustes ao longo do curso académico.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Recursos territoriais**

Materia	Recursos territoriais			
Código	004G740V01515			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Patiño Romarís, Carlos Alberto			
Profesorado	Patiño Romarís, Carlos Alberto			
Correo-e	carlosalberto.patino@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.es			
Descrición xeral	Os recursos territoriais turísticos: definición, clasificación e relevancia para a actividade turística. Técnicas de inventario de recursos turísticos. Os recursos territoriais turísticos como fundamento das Unidades Territoriais Turísticas. Avaliación e diagnóstico de recursos turísticos. Procesos e tipoloxías de desenvolvemento turístico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Comprender os fundamentos xeográficos da variedade de recursos territoriais turísticos no globo	
Coñecer, interpretar e valorar os recursos turísticos das distintas rexións de España e de Galicia	
Asimilar e explicar a variedade de recursos territoriais turísticos das diferentes áreas rexionais do mundo desenvolvido	
Asimilar e explicar a variedade de recursos territoriais turísticos das diferentes áreas rexionais do mundo subdesenvolvido e os países emerxentes	
Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da análise xeográfica, así como utilizar correctamente o vocabulario xeográfico básico, para aplicarlos ao estudo dos recursos territoriais turísticos	
Demostrar capacidade de comunicación oral e escrita dos coñecementos adquiridos	

Contidos

Tema	
1. Os recursos territoriais turísticos	Definición, clasificación e relevancia para a actividade turística
2. Técnicas de inventario de recursos turísticos	Avaliación Inventario Xerarquización
3. O relevo: Estrutura física do territorio en turismo e espazo turístico	Formas do relevo de maior potencial turístico Criterios de valoración e exposición do relevo Posta en valor turístico do relevo
4. Os diferentes climas da Terra como condicionantes turísticos	O tempo, o clima e as súas variables máis influentes Produtos turísticos e a súa relación co clima O clima como factor de localización O clima como recurso turístico O clima como factor de atracción turística Turismo e cambio climático
5. Turismo e ecosistemas da Terra	Indicadores de análises dos ecosistemas como recursos turísticos Experiencias de éxito Ecoturismo
6. As Augas continentais e marítimas e os diferentes tipos de turismo que orixinan	Auga e turismo: Principais produtos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	17.5	47.5
Traballo tutelado	5	27	32
Presentación	6.5	10	16.5
Saídas de estudo	3	15	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	15	18
Práctica de laboratorio	3	15	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos teóricos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballo tutelado	Resolución de exercicios individualmente ou en grupo baixo a dirección do profesor. Debates. Seminarios
Presentación	Presentación, exposición e debate sobre actividades prácticas da materia
Saídas de estudo	Análise, estudo e reflexión sobre aspectos relacionados coa materia, na realidade

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Realizar seguimento e avaliación do traballo, tanto do proceso como do resultado final, na aula e o laboratorio de informática da Facultade, Campus Remoto (enlace en Moovi) e correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Presentación dos traballos realizados en grupo acordos ás pautas propostas	30	
Presentación	Presentación dos traballos acorde ás pautas propostas	20	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas sobre aspectos teóricos tratados no temario	40	
Práctica de laboratorio	Probas e exercicios prácticos	10	

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro . En caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames, prevalecerán as sinaladas na páxina web da FCETOU.

A materia será avaliada por un sistema de avaliación continua, a partires das competencias adquiridas. A cualificación final será a suma dos diferentes elementos avaliados tendo en conta aspectos teóricos e prácticos (final numérica de 0 a 10 pola lexislación vixente). Casos particulares serán expostos o profesor/a da materia. Os alumnos que non sigan avaliación continua poderán presentarse aos exames finais fixados na programación de exames da Facultade, aténdose aos seguintes criterios: a) Proba escrita. Exame xeral de carácter teórico que suporá o 60% da calificación final. b) Realización dun traballo obrigatorio que suporá o 40% da calificación final. O prazo para mudar de avaliación continua a global no 1º cuadrimestre é do 11 de setembro a 11 de outubro.

A avaliación global realizarase nas datas oficiais de exame para cada oportunidade de avaliación establecida no calendario académico.

Na segunda convocatoria: Avaliarase o alumno coa realización dun exame final de carácter teórico-práctico que suporá o 50% da cualificación final, aténdose aos mesmos criterios xa expostos para a primeira convocatoria. Conservaranse as cualificacións de traballo tutelado e outras actividades de avaliación continua que o alumno xa realizase. Naqueles casos que non se cumpra algún dos supostos mencionados anteriormente, o alumno deberá de compensalo mediante a realización dun traballo en relación co temario da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alonso Fernández, J., **Geografía de los recursos y actividades turísticas**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2008
 Crespi, M. e Planells, M., **Recursos turísticos**, Síntesis, 2014

Pardo Abad, C. J., **Territorio y recursos turísticos: Análisis geográfico del turismo en España**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2013

Vera Rebollo, J. F (Coord.) et al., **Análisis territorial del turismo y planificación de destinos turísticos**, Tirant lo Blanch, 2011

Bibliografía Complementaria

Antón Clavé, S. e González Reverté, F., **Planificación territorial del turismo**, UOC, 2005

Azcárate, B. et al., **Geografía regional del mundo desarrollado, subdesarrollado y países emergentes**, UNED, 2010

Besancenot, J. P., **Clima y Turismo**, Masson, 1991

Hernández Torres, S., **Recursos territoriales turísticos I y II**, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, 2006

Leno Cerro, F., **Técnicas de evaluación del potencial turístico**, Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, 1993

Vera Rebollo, J. F (Coord.) et al., **Análisis Territorial del Turismo. Una nueva Geografía del Turismo**, Ariel, 1997

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Patrimonio cultural/O04G240V01404

Promoción turística/O04G240V01405

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Xeografía: O turismo no mundo actual/O04G240V01104

Outros comentarios

Esta guía docente describe as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumnado na materia de Recursos Territoriais e concíbese de forma flexible. En consecuencia pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios ou pola relevancia das situacións que poidan xurdir. Así mesmo achegárase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia moderna de España**

Materia	Historia moderna de España			
Código	O04G740V01521			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	López Díaz, María			
Profesorado	López Díaz, María			
Correo-e	marial@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos da civilización e sociedade españolas da Idade Moderna, nas súas vertentes política, económica, social e cultural; e a súa interrelación con outras civilizacións e sociedades europeas e ultramarinas			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento dos conceptos principais da Historia da Península Ibérica	
Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada	
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados na bibliografía específica	

Contidos

Tema	
1. Bases estruturais	1.1. Demografía, poboación e sociedade na España do Antigo Réxime 1.2. Os sectores económicos da España do Antigo Réxime 1.3. O pensamento económico hispano: teoría e práctica nos séculos XVI-XVIII
2. Cultura e mentalidades	2.1. O problema do Renacemento español e a reforma católica 2.2. A cultura do Barroco e da Ilustración en España 2.3. Cultura popular e mentalidades na época das Luces
3. Política e relacións internacionais	3.1. Os Reis Católicos e a Monarquía española no cincocentos (reinados de Carlos I e Felipe II) 3.2. A Monarquía española no seiscentos: os Austrias menores 3.3. A España borbónica. A crise do Antigo Réxime en España

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	24	30	54
Resolución de problemas	8	28	36
Obradoiro	5	12	17
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	4	0	4
Exame de preguntas obxectivas	3	14	17
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	12	15
Observación sistemática	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión dedicada á presentación do programa da materia, e a tomar un primeiro contacto cos/os alumnos/as o fin de coñecer o seu interese e motivación pola mesma
Lección maxistral	Exposición detallada por parte do docente dos contidos teóricos da materia, destacando aquelas liñas básicas que haberán de permitir o desenvolvemento das actividades relacionadas co temario.
Resolución de problemas	Actividades encamiñadas a resolución de exercicios prácticos relacionados cos contidos da materia. Inclúe o traballo con materiais bibliográficos.
Obradoiro	Actividades encamiñadas ao traballo intensivo do alumnado sobre un aspecto, tema ou conxunto de temas do programa, que implicará a lectura e manexo de bibliografía específica, responder a preguntas guía formuladas polo docente, a realización de ensaios e cuestionarios, así como a participación nas sesións de debate que leven a cabo. Dentro das mesmas inclúense dous seminarios programados.
Eventos científicos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas polo Departamento de Historia, Arte e Xeografía ou ben pola Facultade de Historia.
Seminario	Seguimento e aclaración de dúbidas sobre os contidos da materia, así como doutros traballos e exercicios prácticos requiridos aos alumnos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	A atención personalizada consistirá en resolver as dúbidas relacionadas coa lectura e análise dos diversos materiais que formarán parte dos exercicios prácticos. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).
Resolución de problemas	A atención personalizada consistirá en resolver as dúbidas relacionadas coa lectura e análise dos diversos materiais que formarán parte dos exercicios prácticos. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).
Seminario	A atención personalizada consistirá en resolver as dúbidas relacionadas coa lectura e análise dos diversos materiais que formarán parte dos exercicios prácticos. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos criterios fixados polo docente, dos exercicios e materiais elaborados na sesión prácticas. Pode incluír a realización dalgún cuestionario. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos apresos a partir do uso de fontes históricas e bibliográficas.	20	
Obradoiro	Presentación e análise crítica de materiais relacionados cos contidos da materia, traballados previamente ou debatidos na aula. Valorarase o grao de participación dos/os alumnos/as en devanditos debates. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado e respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Os contidos impartidos nas leccións maxistras avaliáranse mediante a realización de dúas probas (parciais). Inclúen unha serie de preguntas de resposta curta (proba A). Para superar a materia será necesario acadar unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 sumando as probas A (Exame de preguntas obxectivas) e B (Exame de preguntas de desenvolvemento). Os resultados da aprendizaxe que serán obxecto de avaliación neste apartado son: i) Coñecemento dos acontecementos da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva diacrónica e comparada; ii) Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado.	30	

Exame de preguntas de desenvolvemento	Os contidos impartidos nas leccións maxistras avaliaranse mediante a realización de dúas probas (parciais). Inclúen unha serie de preguntas de desenvolvemento (proba B). Esta proba consiste na análise pormenorizada de varios documentos (en diversos formatos: textos, táboas, gráficas, mapas históricos, documentos iconográficos...) relacionados con contidos diferentes do temario. Para superar a materia será necesario acadar unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 sumando as probas B (Exame de preguntas de desenvolvemento) e A (Exame de preguntas obxectivas). Os resultados da aprendizaxe que serán obxecto de avaliación neste apartado son: i) Coñecemento dos acontecementos da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva diacrónica e comparada; ii) Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado.	30
Observación sistemática	Avaliación continua do traballo autónomo do alumnado, a través da realización e presentación en tempo e forma das distintas tarefas establecidas nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: elaboración de traballos básicos e resolución de problemas.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade establecidos como necesarios para a avaliación continua, así como facer a entrega en tempo e forma da totalidade das tarefas asociadas. De igual maneira, deberá acudir e realizar as probas que o profesorado dispoña como imprescindibles. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia MooVi, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e a consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a e serán cualificados cun cero calquera proba ou exame nos que se "copien no sustancial obras alleas, dándoas como propias" (dle-rae).

Para todo o alumnado especificaranse en MooVi as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. O seguimento individualizado da participación de cada estudante a través das TIC farase a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, etc.).

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de □avaliación global deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia no prazo de 31 días hábiles dende o inicio de cada cuadrimestre (artigo 19.4 do *Regulamento sobre a avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado* da Universidade de Vigo). Estes/as alumnos/as serán avaliados dos contidos da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio que respresentará o 30% restante. Tal como se indica na descrición pormenorizada das probas, esta proba escrita constará de dúas partes: unha equivalente ao Exame de preguntas obxectivas (proba A), e outra equivalente ao Exame de preguntas de desenvolvemento (proba B). Así mesmo, o devandito traballo deberá estar asinado, como mínimo, un mes antes da realización do exame oficial e entregarse coincidindo coa data fixada polo Centro para a realización do mesmo en cada convocatoria. En todos os casos (modalidade presencial, semipresencial e opción mencionada no art. 3.10), para superar a materia, requírese obter unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 na proba escrita (contidos teóricos e prácticos).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Domínguez Ortiz, A. (dir.), **Historia de España, vols. 5, 6 e 7**, 1.ª edición, Planeta, 1988-89

Floristán, A. (coord.), **Historia de España en la Edad Moderna**, 1.ª edición, Ariel, 2004

Fontana, J. & Villares, R. (dirs.), **Historia de España, vols. 3, 4 e**, 1.ª edición, Crítica & Marcial Pons, 2007-08

Jover Zamora, J. M.ª (dir.), **Historia de España, fundada por Ramón Menéndez Pidal, vols. 17 a 31**, 1.ª edición, Espasa-Calpe, 1989-

Martínez Ruiz, E. et al., **España moderna**, 1.ª edición, Istmo, 1992

Rodríguez García, J. & Castilla Soto, J., **Diccionario de términos de Historia de España. Edad Moderna**, 1.ª edición, Ariel, 2005

Bibliografía Complementaria

Lynch, John, **Historia de España. Vol. 5. Edad Moderna - Crisis y Recuperación, 1598-1808**, Crítica, 2005

García Cárcel, R.; Simón Tarrés, A., Rodríguez, A.; Contreras, J., **Manual de historia de España. 3. Siglos XVI-XVII**, 1.ª edición, Historia 16, 1991

Artola, M., **La Hacienda del Antiguo Régimen**, 1.ª edición, Alianza, 1982

Capel Martínez, R. M.ª & Cepeda Gómez, J., **El siglo de las Luces. Política y sociedad**, 1.ª edición, Síntesis, 2006

Comín, F., Hernández, M. & Llopis, E. (eds.), **Historia económica de España: siglos X-XX**, 1.ª edición, Crítica, 2002

Domínguez Ortiz, A., **Sociedad y estado en el siglo XVIII español**, 1.ª edición, Ariel, 1976

Elliott, J., **La España Imperial, 1469-1716**, 5.ª edición, Vicens Vives, 1986

Fernández Albaladejo, P., **Fragmentos de Monarquía. Trabajos de historia política**, 1.ª edición, Alianza, 1992

Franco Rubio, G. A., **Cultura y mentalidad en la España Moderna**, 1.ª edición, Mergablum, 1999

García Cárcel, R., **Las culturas del Siglo de Oro**, 1.ª edición (red. 1989), Historia 16, 1998

González Enciso, A. et al., **Historia económica de la España moderna**, Actas, 1992

Lynch, J., **Los Austrias (1516-1700)**, 3.ª edición, Crítica, 2007

Lynch, J., **El siglo XVIII**, 1.ª edición, Crítica, 1991

Marcos Martín, A., **España en los siglos XVI, XVII y XVIII: economía y sociedad**, 1.ª edición, Crítica, 2000

Nadal, J., **La población española. Siglos XVI al XX**, 2.ª edición corr. y aum., Ariel, 1986

Sánchez Blanco, F., **La Ilustración en España**, 1.ª edición, Akal, 1997

Vincent, B. & Ruiz Ibáñez, J. J., **Los siglos XVI-XVII. Política y sociedad**, 1.ª edición, Síntesis, 2007

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Historia moderna universal/O02G251V01402

Historia: Metodoloxía da historia/O02G251V01401

Outros comentarios

Recoméndase ter cursado a materia de Historia Moderna Universal. Así mesmo, cursar a materia de Historia Moderna de Galicia que se imparte no curso seguinte.

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través dos cursos Moodle da plataforma TEM@, polo que todos/as os/as alumnos/as deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia contemporánea de España**

Materia	Historia contemporánea de España			
Código	O04G740V01522			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jprada@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Historia contemporánea española.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica	
Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada	
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica	

Contidos

Tema	
1. A CRISE DO ANTIGO RÉXIME E A IMPLANTACIÓN DO ESTADO LIBERAL	1.1. O reinado de Fernando VII. 1.2. A Era Isabelina. 1.3. O Sexenio Democrático. 1.4. A Restauración Borbónica. 1.5. As transformacións económicas e sociais.
2. A CRISE DO ESTADO LIBERAL, DITADURA, REPÚBLICA E GUERRA CIVIL	2.1. A crise da Restauración. 2.2. A Ditadura de Primo de Rivera. 2.3. A Segunda República. 2.4. A guerra civil.
3. FRANQUISMO E TRANSICIÓN DEMOCRÁTICA. A ESPAÑA ACTUAL	3.1. A consolidación do réxime franquista. 3.2. O segundo franquismo. 3.3. A transición a democracia e os gobernos de Felipe González. 3.4. A España actual.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	22	55	77
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	8	14	22
Traballo tutelado	5	30	35
Resolución de problemas de forma autónoma	2	1	3
Resolución de problemas	3	0	3
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	0	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Observación sistemática	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Explicación dos contidos máis relevantes da materia por parte do profesor.
Eventos científicos	Asistencia a actividades de temática transversal ou diversa organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía, a Facultade de Historia ou a Área de Historia Contemporánea.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo individual ou en grupo sobre un tema específico a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.
Traballo tutelado	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea ou á realización de traballos monográficos, individuais ou colectivos baseados en bibliografía específica. Deberán estar asignados inexcusamente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Resolución de problemas de forma autónoma	RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS DE FORMA AUTÓNOMA: Actividades orientadas á resolución de problemas e/ou exercicios na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de forma autónoma de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos, análise e interpretación de materiais gráficos, videográficos e filmográficos, etc.
Resolución de problemas	Sesións orientadas á formulación de cuestións relacionadas coa materia nas que o alumnado, baixo a supervisión do profesorado e co seu seguimento e orientación, debe desenvolver as solucións axeitadas para a resolución do problema ou exercicio presentado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá no seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: TODO O ALUMNADO: Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle (MooVi), Uvigo). ALUMNADO PRESENCIAL: seguimento na aula e nas titorías. ALUMNADO NON PRESENCIAL: Campus Remoto (enlace MooVi).
Resolución de problemas	A atención personalizada consistirá no seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación de actividades, probas de avaliación e realización dos traballos en grupo. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: TODO O ALUMNADO: Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle (MooVi, Uvigo). ALUMNADO PRESENCIAL: seguimento na aula e nas titorías. ALUMNADO NON PRESENCIAL: Campus Remoto (enlace MooVi).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado.	15	
Traballo tutelado	Presentación, defensa e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a bibliografía e o seu uso correcto e a presentación e exposición formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica ou no traballo con fontes históricas e análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas. Para superar a materia será preciso obter, nesta proba, unha cualificación mínima de 1,5 puntos dun máximo de 3 puntos.	30	
Resolución de problemas de forma autónoma	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna. Para superar a materia será preciso obter, nesta proba, unha cualificación mínima de 0,75 puntos dun máximo de 1,5 puntos.	5	

Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame escrito. Valoraranse os coñecementos teóricos da disciplina, a estruturación lóxica das ideas, a conciencia evolutiva dos distintos procesos históricos, a claridade expositiva, o espírito crítico, a madureza do estilo literario (sintaxe, léxico, ortografía, etc.) e a coherencia expositiva. Todo elo mediante probas de avaliación que poderán incluír preguntas ou temas de resposta longa ou de desenvolvemento, comentarios e composicións de texto histórico, incluíndo o comentario de gráficas, imaxes, textos escritos, etc., e cuestións de resposta breve orientadas a determinar a adquisición dos conceptos básicos da materia polo alumnado. Para superar a materia será preciso acadar unha cualificación mínima de 2 puntos dun máximo de 4. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada e coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica.	40
---------------------------------------	---	----

Observación sistemática	Avaliación continua do traballo autónomo do alumnado e da súa participación activa a través da realización da totalidade das actividades e probas que conforman a programación da materia, incluído o foro. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar a primeira quincena do cuadrimestre. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	10
-------------------------	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Así mesmo, deberá acudir e realizar as probas que o profesorado dispoña como imprescindibles. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e, no seu caso, o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia MooVi, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e a consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a e serán cualificados cun cero calquera proba ou exame nos que se "copien no sustancial obras alleas, dándoas como propias" (dle-rae).

Para todo o alumnado especificaranse en MooVi as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. O seguimento individualizado da participación de cada estudante a través das TIC farase a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, participación en foros, etc.).

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de avaliación global deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia no prazo de 31 días hábiles dende o inicio de cada cuadrimestre (artigo 19.4 do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo), examinarase de todo o programa da materia, o cal deberá preparar a partir da bibliografía básica sinalada, mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e do resto das actividades prácticas fixadas no curso, que suporarán en conxunto un 30% da nota. Todas estas probas, no caso de que así o requiran, deberán estar asignadas, como mínimo, un mes antes da realización do exame oficial de cada convocatoria ou oportunidade e entregaranse non máis aló da data de realización do mesmo en cada una destas. En todos os casos (modalidade presencial, semipresencial e opción polo mencionado art. 64.g), para superar a materia, requírese obter unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 tanto na parte teórica como en todas e cada unha das probas que conforman a parte práctica.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aviles, J.; Egido, A. y Mateos, A., **Historia Contemporánea de España desde 1923. Dictadura y democracia.**, Ed. Centro de Estudios Ramón Areces, 2011

Buldain Jaca, B. (dir.), **Historia Contemporánea de España (1808-1923)**, Akal, 2011

Canal, J. (dir), **Historia Contemporánea de España. 2 vols.**, Taurus, 2017

Bibliografía Complementaria

VV.AA., **Historia de España (vols. 6 a 12)**, Marcial Pons, 2006-2014

Paredes, J. (coord.), **La España contemporánea**, Ariel, 2010

Guerrero, A.; Rueda, G. y Pérez garzón, J. S., **Historia política, 1808-1874**, Ediciones Itsmo, 2004

Avilés, J.; Sueiro, S. y Elizalde, M. D., **Historia política, 1875-1939**, Ediciones Itsmo, 2002

Marín, J. M.; Molinero, C. e Ysàs, P., **Historia política 1939-2000**, Ediciones Itsmo, 2001

Rueda Herranz, G., **España 1790-1900. Sociedad y condiciones económicas**, Ediciones Itsmo, 2006

Sánchez Marroyo, F., **La España del Siglo XX. Economía, demografía y sociedad**, Ediciones Itsmo, 2003

Artola, M., **La burguesía revolucionaria (1808-1874)**, Alianza Editorial, 2006

Martínez Cuadrado, M., **La burguesía conservadora (1874-1931)**, 1º, Alianza Editorial, 1974

Tusell, J., **Historia de España en el siglo XX.**, 1ª, Taurus, 1998

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades, polo que todo o alumnado deberá estar dado de alta na plataforma de teledocencia e ter cubertos os seus datos de perfil

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Mundo actual**

Materia	Historia: Mundo actual			
Código	O04G740V01523			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://moovi.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Humanidade a partires da segunda metade do século XX en perspectiva diacrónica, con especial atención á realidade europea sen renunciar ao estudo comparado doutros espazos mundiais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento dos procesos históricos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias	
Coñecemento da Historia da integración europea	
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	
Elaboración de traballos básicos e de iniciación	

Contidos

Tema	
1. Os fundamentos do mundo actual.	1.1. A Guerra Fría e a política de bloques. 1.2. A evolución económica a partires da Segunda Guerra Mundial. 1.3. O mundo capitalista. O proceso de integración europea. 1.4. O mundo comunista. 1.5. Descolonización e Terceiro Mundo.
2. Entre dous milenios.	2.1. A nova Orde Internacional. 2.2. A crise do Estado de Benestar. 2.3. Os grandes conxuntos rexionais. 2.4. Os retos do presente.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	22	55	77
Eventos científicos	2	0	2
Traballo tutelado	5	30	35
Seminario	8	14	22
Resolución de problemas de forma autónoma	2	1	3
Resolución de problemas	3	0	3
Exame de preguntas de desenvolvemento	6	0	6
Observación sistemática	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesións orientadas a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses.
Lección maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.

Eventos científicos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía, a Facultade de Historia e a Área de Historia Contemporánea
Traballo tutelado	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea. Deberán estar asignados inexcusablemente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo individual ou en grupo sobre un tema específico a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de aprofundar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades orientadas á resolución de problemas e/ou exercicios na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de forma autónoma de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos, videográficos e/ou filmográficos.
Resolución de problemas	Sesións orientadas á formulación de cuestións relacionadas coa materia nas que o alumnado, baixo a supervisión do profesorado, debe desenvolver as solucións axeitadas para a resolución do problema ou exercicio presentado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	A atención personalizada consistirá na resolución de dúbidas e revisión dos materiais utilizados polo alumnado. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Todo o alumnado: curso virtual na plataforma de Teledocencia Moodle (Moovi, Uvigo), Titoría presencial (despacho), Titoría no Campus Remoto, correo electrónico. Docencia presencial: preferentemente seguimento na aula, seminarios e titorías presenciais.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na resolución de dúbidas e revisión dos materiais utilizados polo alumnado. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Todo o alumnado: curso virtual na plataforma de Teledocencia Moodle (Moovi, Uvigo), Titoría presencial (despacho), Titoría no Campus Remoto, correo electrónico. Docencia presencial: preferentemente seguimento na aula, seminarios e titorías presenciais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración de traballos básicos e de iniciación. Para superar á materia, débese obter neste apartado unha puntuación mínima de 1,5 e máxima de 3 puntos.	30	
Seminario	Selección, presentación, análise e crítica dos materias trabaxados e capacidades para fomentar o debate, a discusión e a participación. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da Historia da integración europea Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado Elaboración de traballos básicos e de iniciación Para superar á materia, débese obter neste apartado unha puntuación mínima de 0,75 e máxima de 1,5 puntos.	15	
Resolución de problemas de forma autónoma	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da Historia da integración europea Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado Elaboración de traballos básicos e de iniciación Para superar á materia, débese obter neste apartado unha puntuación mínima de 0,25 e máxima de 0,5 puntos.	5	

Exame de preguntas de desenvolvemento	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través de dúas probas de avaliación que incluírán tanto probas de contido teórico como comentarios de textos, composición de textos, mapas e gráficas. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da estrutura diacrónica da Historia. Coñecemento dos procesos históricos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias. Coñecemento da Historia da integración europea. Para superar á materia, débese obter neste apartado unha puntuación mínima de 2 e máxima de 4 puntos.	40
Observación sistemática	Avaliación continua do traballo autónomo do alumnado, resultado da asistencia, participación continua e activa a través da realización de todas as actividades que conforman á materia (incluíndo os foros); que se traducen na presentación de tarefas establecidas nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración de traballos básicos e de iniciación.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Así mesmo, deberá acudir e realizar as probas que o profesorado dispoña como imprescindibles. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e, no seu caso, o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia MooVi, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e a consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a e serán cualificados cun cero calquera proba ou exame nos que se "copien no sustancial obras alleas, dándoas como propias" (dle-rae).

Para todo o alumnado especificaranse en MooVi as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. O seguimento individualizado da participación de cada estudante a través das TIC farase a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, participación en foros, etc.).

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de "avaliación global" deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia no prazo de 31 días hábiles dende o inicio de cada cuatrimestre (artigo 19.4 do Regulamento sobre a avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo). O alumnado que non poida acollerse á avaliación continua, e o comunique no prazo fixado, examinarase de todo o programa da materia, o cal deberá preparar a partir da bibliografía básica sinalada, mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e do resto das actividades prácticas fixadas no curso, que suporán en conxunto un 30% da nota. Todas estas probas, no caso de que así o requiran, deberán estar asignadas, como mínimo, un mes antes da realización do exame oficial de cada convocatoria ou oportunidade e entregaranse non máis aló da data de realización do mesmo en cada una destas. En todos os casos (modalidade presencial, semipresencial e opción polo mencionado art. 19.4), para superar a materia, requírese obter unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 tanto na parte teórica como en cada unha das probas que conforman a parte práctica.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MONTERO, M., **Historia del Presente. De la Guerra Fría al Mundo de Hoy**, Pinolia, 2023

CASSASAS, J., **El Mundo Actual. Desde 1848 hasta nuestros días. La Construcción del Presente**, 2005, Ariel,

MAMMARELLA, G., **Historia de Europa contemporánea desde 1945 hasta hoy**, Ariel, 2008

DÍEZ ESPINOSA et al., **Historia del Mundo Actual (desde 1945 hasta nuestros días)**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Val, 2006

Bibliografía Complementaria

NÚÑEZ SEIXAS, J.M., **Las utopías pendientes. Una breve historia del mundo desde 1945**, Crítica, 2015

PAREDES, J. (coord.), **Historia Universal contemporánea. II: de la Primera Guerra Mundial a nuestros días**, Ariel, 2000

NOUSCHI, M., **Historia del siglo XX. Todos los mundos, el mundo**, Cátedra, 1996

MARTINEZ CARRERAS, et als., **Historia del mundo actual**, Marcial Pons, 1996

ARÓSTEGUI, J., BUCHRUCKER, C. e SABORIDO, J., dirs, **El mundo contemporáneo. Historia y Problemas**, Crítica, 2001

ARACIL, R., OLIVER, J. e SEGURA, A., **El mundo actual. De la segunda guerra mundial a nuestros días**, Universitat de Barcelona, 1998

JUDT, T., **Postguerra. Una historia de Europa desde 1945**, Taurus, 2006

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades, polo que todo o alumnado deberá estar dado de alta na plataforma de teledocencia e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da arte contemporánea**

Materia	Historia da arte contemporánea			
Código	004G740V01524			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Domínguez López, Ángel			
Profesorado	Domínguez López, Ángel			
Correo-e	adominguez@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.es			
Descrición xeral	A materia de Historia da Arte Contemporánea abarca temporalmente dende o derradeiro cuarto do século XVIII ata o momento actual. Arquitectura, escultura e pintura.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	
Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado	
Capacidade para a interpretación da obra de arte nos diferentes períodos de estudo dende unha perspectiva metodolóxica múltiple.	

Contidos

Tema

I.-ORIXES E FUNDAMENTOS DÁ ARTE NA IDADE CONTEMPORÁNEA. A ARTE DÁ ILUSTRACIÓN.	1. Neoclasicismo 2. Prerromantismo
II.- O SÉCULO XIX E OS MOVEMENTOS ARTÍSTICOS NO CAMBIO DE SÉCULO.	1.-Romantismo 2.- Realismo 3.- Revolución, renovación e decadentismo: do Impresionismo ao Postimpresionismo
III.- O SÉCULO XX. VANGARDAS HISTÓRICAS. A ARTE DESPOIS DE 1945.	1.- Vanguardas Históricas: primeiras vangardas e período de entreguerras 2.- As segundas vangardas. Arte de 1945 a 1970. 3.- A Posmodernidade e as tendencias máis actuais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	24	30	54
Traballo tutelado	7	20	27
Eventos científicos	2	2	4
Resolución de problemas	6	10	16
Seminario	5	0	5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	10	12
Presentación	1	4	5
Observación sistemática	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introdutorias Presentación da materia e toma de contacto co alumno.

Lección maxistral	Exposición e explicación dos contidos da materia por parte do profesor.
Traballo tutelado	Traballos sobre algún aspecto relacionado coa arte contemporánea.
Eventos científicos	Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas desde o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Resolución de problemas	Comentario de textos e/ou imaxes de obras de arte relacionadas coas diferentes tendencias da Arte Contemporánea.
Seminario	Seguimento do avance e resolución de problemas relacionados coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Traballarase co alumnado individualmente ou en grupo, sobre a realización de comentario de textos e/ou imaxes de obras de arte relacionadas coas diferentes tendencias da Arte Contemporánea. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (Moovi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en Moovi).
Traballo tutelado	Traballarase cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (Moovi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en Moovi).
Seminario	Traballarase cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (Moovi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula e o seminario de informática da facultade. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en Moovi).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Traballo monográfico sobre un artista ou movemento relacionados coa Arte Contemporánea. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia. Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.	20	
Resolución de problemas	Presentación e entrega de comentarios de texto e/ou imaxes de obras de arte relacionadas coas diferentes tendencias da Arte Contemporánea. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	20	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba teórica consistente no desenvolvemento dun tema no que se deberán relacionar ideas de diferentes momentos ou tendencias da Arte Contemporánea. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 5 puntos. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: O coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos. Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	20	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba consistente nun comentario breve de cinco obras de arte relacionadas co temario. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 5 puntos. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: O coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos. Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	20	

Presentación	Presentación dos resultados do traballo monográfico sobre un artista ou movemento relacionado coa Arte Contemporánea. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: O coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos. Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.	10
Observación sistemática	Valoración do traballo autónomo do alumnado, a través da realización de cuestionarios sobre os contidos da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia. Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. Especificaranse as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. As actividades que requiran presencialidade serán substituídas por outras que permitan acceder á mesma porcentaxe da nota. O seguimento individualizado da participación do alumno a través das TIC farase a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, etc.).

O estudante deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Así mesmo deberá acudir ás probas que o/s docente/s dispoñan como imprescindibles.

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de avaliación global deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia no prazo de 31 días hábiles dende o inicio de cada cuatrimestre (artigo 19.4 do Regulamento sobre a avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo).

Aqueles alumnos que se acollan á avaliación continúa, serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que supoñerá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ARIAS ANGLÉS, Enrique, **Del Neoclasicismo al Impresionismo. Historia del arte español 3**, Akal, 1999
- GOMBRICH, Ernst, **La Historia del Arte**, Debate, 1997
- ROSENBLUM, Robert / JANSON, H.W., **El arte del siglo XIX**, Akal, 1992
- SCHAPIRO, Meyer, **El arte moderno**, Alianza, 1993
- ANTIGÜEDAD DEL CASTILLO-OLIVARES, Mª Dolores et aliis, **el arte del siglo XIX**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2010
- ARNALDO, Javier, **El movimiento romántico**, Historia 16, 1989
- GARCÍA MELERO, José Enrique, **Historia del Arte Moderno. vol. IV. el arte del siglo XVIII**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2011
- RODRÍGUEZ RUÍZ, Delfín, **Barroco e Ilustración en Europa**, Historia 16, 1989

Bibliografía Complementaria

- ARGAN, Giulio Carlo, **El arte moderno. Del Iluminismo a los movimientos contemporáneos**, Akal, 1991
- BOZAL FERNANDEZ, Valeriano (Ed), **Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas, Vol I y II**, Visor, 1996
- CHIPP, Herschel B., **Teorías del arte contmporáneo. Fuentes artísticas y opiniones críticas**, Akal, 1995
- CURTIS, William JR, **La Arquitectura Moderna desde 1900**, Hermann Blume, 1986
- DAIX, Pierre, **Historia cultural del arte moderno. De David a Cézanne**, Cátedra, 2002
- DAIX, Pierre, **Historia cultural del arte moderno. El siglo XX**, Cátedra, 2002
- EISENMAN, Stephen F. (et al.), **Historia crítica del arte del siglo XIX**, Akal, 2001
- FER, Briony / BATCHELOR, David / WOOD, Paul, **Realismo, Racionalismo, Surrealismo**, Akal, 1999
- FOSTER, Hal / KRAUSS, Rosalind / BOIS, Yve-Alain / BUCHLOH, Benjamin H.D., **Arte desde 1900. Modernidad, antimodernidad, posmodernidad**, Akal, 2006
- HAMILTON, George Heard, **Pintura y escultura en Europa 1880/1940**, Cátedra, 1989
- HARRISON, Charles /FRASCINA, Francis / PERRY, Gill, **Primitivismo, Cubismo y Abstracción**, Akal, 1998

HEREU, Pere / MONTANER, Josep María / OLIVERAS, Jordi, **Textos de arquitectura de la modernidad**, Nerea, 1994

HERNANDO, Javier, **Arquitectura en España 1770-1900**, Cátedra, 1989

HITCHCOCK, Henry Russell, **Arquitectura de los siglos XIX y XX**, Cátedra, 1985

HONOUR, Hugh, **Neoclasicismo**, Xarait, 1982

LUCIE-SMITH, Edward, **Movimientos artísticos desde 1945**, Destino, 1993

MARCHÁN FIZ, Simón, **Fin de siglo y los primeros (1890-1917)**, Espasa Calpe, 1994

MARCHÁN FIZ, Simón, **Las vanguardias históricas y sus sombras (1917-1930)**, Espasa Calpe, 1995

MARCHÁN FIZ, Simón, **Del arte objetual al arte concepto (1960-1974)**, Akal, 1986

MORALES YMARÍN, José Luis, **Pintura en España 1750-1808**, Cátedra, 1994

NOVOTNY, Fritz, **Pintura y escultura en Europa 1780-1880**, Cátedra, 2008

REYERO HERMOSILLA, Carlos / FREIXA, Mireia, **Pintura y escultura en España 1800-1910**, Cátedra, 2005

RODRIGUEZ LLERA, Ramón, **El arte en el siglo XX**, Creaciones Vincent Gabrielle, 2009

URRUTIA, Ángel, **Arquitectura española. Siglo XX**, Cátedra, 1997

Recomendaciones

Materias que se recomienda tener cursado previamente

Arte: Arte clásica/O02G251V01203

Historia da arte medieval/O02G251V01404

Historia da arte moderna/O02G251V01502

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través dos cursos da plataforma Moovi , polo que todos os alumnos/as deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía: Sistemas de representación xeográfica**

Materia	Xeografía: Sistemas de representación xeográfica			
Código	O04G740V01525			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 5	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.gal			
Web	http://moovi.uvigo.gal			
Descrición xeral	Estudo e experimentación das bases técnicas en Xeografía, introducindo ó análise e tratamento dos datos xeográficos na súa representación gráfica e cartográfica.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas.

Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos.

Habilidade na realización de exercicios prácticos, con aplicación de técnicas xeográficas cualitativas ou cuantitativas, sobre procesos e dinámica do territorio

Capacidade para elaborar e comunicar resultados de traballos aplicados, coidando a calidade, e xerando aportacións significativas.

Contidos

Tema

1.- Xeoinformación e TIG	1.1.- Información xeográfica 1.2.- Infraestructuras dos datos espaciais (IDE)
2.- Os datos xeográficos	2.1.- Natureza dos datos e estadísticos básicos 2.2.- Diagramas e gráficos de datos 2.3.- Cartogramas
3.- Representacións cartográficas	3.1.- Antecedentes 3.2.- Evolución histórica 3.3.- Teledetección e SIG

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Lección maxistral	8	15	23
Eventos científicos	5	3	8
Resolución de problemas	8	10	18
Traballo tutelado	8	16	24
Saídas de estudo	10	2	12
Seminario	4	2	6
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22
Práctica de laboratorio	2	10	12
Traballo	2	11	13
Observación sistemática	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Lección maxistral	Explicación e reflexión dos contidos teóricos guiadas polo docente como referentes das aplicacións prácticas da materia.
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Resolución de problemas	Exercicios procedimentais nos diferentes tipos da representación xeográfica, na procura da resolución gráfica e cartográfica.
Traballo tutelado	Elaboración, presentación e defensa dun documento relativo a temática da materia (lecturas, investigación) polo alumnado.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación, contraste e observación dos coñecementos nun contexto determinado nun espazo externo.
Seminario	Seguimento e orientación de contidos explicados e preparación de temas de avaliación ou de traballos encargados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá nas orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe. Realizarase a través dos seguintes recursos: curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).
Seminario	A atención personalizada consistirá na revisión dos exercicios, probas e traballos; na resolución de dúbidas e toma de acordos para calquer aspecto da dinámica da materia. Realizarase a través dos seguintes recursos: curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).
Actividades introdutorias	A atención personalizada consistirá na orientación do nivel de aprendizaxe requirido, a introdución os materiais, a resolución de dúbidas e a explicación da dinámica do desenvolvemento da materia. Realizarase a través dos seguintes recursos: curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).
Resolución de problemas	A atención personalizada consistirá na resolución de dúbidas e problemas que poidan xurdir ao realizar os exercicios propostos. Realizarase a través dos seguintes recursos: curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Avaliación de coñecementos e competencias con una serie de preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento, selección). Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas; Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos.	30	
Práctica de laboratorio	Avaliación de coñecementos e competencias mediante a execución de un suposto práctico. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas; Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos	20	

Traballo	Avaliación dos traballos tutelados pola súa organización, metodoloxía, resultados, presentación e defensa (inclúe traballo autónomo nas TIC). Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Habilidade en realización de exercicios prácticos, con aplicación de técnicas xeográficas cualitativas ou cuantitativas, sobre procesos e dinámica do territorio; Capacidade para elaborar e comunicar resultados de traballos aplicados, coidando a calidade, e xerando aportacións significativas.	40
Observación sistemática	Participación activa do alumnado nas sesións e actividades propostas polo docente, tendo en conta a avaliación continua do traballo autónomo na aula e na plataforma de teledocencia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos. Capacidade para elaborar e comunicar resultados de traballos aplicados, coidando a calidade, e xerando aportacións significativas.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Establécense dous sistemas de avaliación: continua (probos e actividades desenvolvidas ao longo do cuatrimestre) e global (datos oficiais de exame para cada oportunidade de avaliación establecida no calendario académico), entre os que o alumnado poderá elixir. Para superar a avaliación continua o alumnado deberá acadar una calificación mínima do 50% en cada un dos ítems de avaliación. En caso de non acadar a calificación mínima nalgún dos ítems de avaliación, a máxima nota posible será a máis alta dentro do suspenso (Artigo 32.2 do Regulamento sobre a Avaliación da Universidade de Vigo, do 2023).

O alumnado deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Así mesmo deberá acudir e realizar as probas que o profesorado dispoña como imprescindibles. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia nonpresencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia MooVi, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e a consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a e serán cualificados cun cero calquera proba ou exame nos que se "copien no sustancial obras alleas, dándoas como propias" (dle-rae).

Para todo o alumnado especificaranse en MooVi as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. O seguimento individualizado da participación de cada estudante a través das TIC farase apartir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, etc.).

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de "avaliación global" deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia no prazo de 31 días hábiles dende o inicio de cada cuatrimestre (artigo 19.4 do Regulamento sobre a avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo, do 2023). O estudantado que opte pola modalidade de avaliación global será avaliado do programa da materia mediante una proba teórica (40%) e un traballo obrigatorio a consensuar co profesorado (60%)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Aguilera, M.J. et al., **Fuentes, tratamiento y representación de la información geográfica**, 1ª, UNED, 2003
- Jimenez, J. & Monteagudo, J. (Eds.), **La documentación cartográfica**, 1ª, Universidad de Huelva, 2001
- Olaya, V., **Sistemas de Información Geográfica**, 2ª, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2020
- Peña Llopis, J., **Sistemas de información geográfica aplicados a la gestión del territorio**, 4ª, Club Universitario, 2009
- Pérez Navarro, A. (Coord.), **Introducción a los sistemas de información geográfica y geotelemática**, 1ª, UOC, 2011
- Santos Preciado, J.M., **Estadística elemental para historiadores y geógrafos**, 1ª, UNED, 2009
- Walford, N., **Geographical data analysis**, 1ª, Wiley, 1995
- OSGeo, **Open Source Geospatial Foundation**, <http://www.osgeo.org>, Acceso 2022
- Copernicus, **La mirada de Europa sobre la Tierra**, <https://www.copernicus.eu/es>, Acceso 2022
- IDEE, **Infraestructura de Datos Espaciales de España**, <https://www.idee.es>, Acceso 2022
- IGN, **Instituto Geográfico Nacional**, <https://www.ign.es/web/ign/portal>, Acceso 2022
- SITGA, **Información Xeográfica de Galicia**, <http://mapas.xunta.gal/portada>, Acceso 2022

Bibliografía Complementaria

Outros comentarios

Esta guía docente expón as liñas xerais de desenvolvemento da materia e pode sufrir reaxustes pola dinámica do grupo ou imprevistos.

Ao longo do curso entregarase documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través dos cursos Moodle da plataforma TEM@, polo que todos os alumnos/as deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas en empresas - Turismo**

Materia	Prácticas en empresas - Turismo			
Código	O04G740V01981			
Titulación	PCEO Grao en Turismo/Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS 12	Sinale OB	Curso 5	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Fraiz Brea, José Antonio			
Profesorado	Fraiz Brea, José Antonio			
Correo-e	jafraiz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Actividades realizadas polos estudantes en empresas, institucións e entidades alleas á Universidade que teñen como obxectivo complementar a súa formación universitaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Complementar a formación dos estudantes a través do desenvolvemento de actividades en empresas, institucións e entidades externas á Universidade	

Contidos

Tema

Realización de prácticas externas en entidades públicas/privadas, empresas e institucións

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	1	1.5
Traballo tutelado	0.5	0.5	1
Prácticum, Practicas externas e clínicas	0	295.5	295.5
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas (Repetida non usar)	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Proceso de selección do posto de prácticas. Tutoría personalizada con titores. Actividade autónoma do alumno.
Traballo tutelado	Entrevista realizada co titor académico
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Execución das prácticas. Actividade autónoma do alumno. Realización memoria e presentación ao seu titor académico

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Envío de mails a todos os matriculados e xuntanza explicativa do proceso de asignación de empresas e alumnos; seguimento presencial en titorías e por e-mail, confección de convenios, asignación de titores
Probas	Descrición

Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas(Repetida non usar) Interacción co coordinador de prácticas e co titor académico para presentación de informes Anexo IV, Anexo VI e preparación da memoria das prácticas curriculares dentro dos prazos

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas(Repetida non usar)	Entrevista co titor académico, entrega e presentación da memoria das prácticas externas realizada polo alumnado.	100	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para avaliación do alumno o titor académico terá en conta: Entrevistas realizadas co titor da universidade, Elaboración da memoria por parte do alumno, Informe realizado polo titor na empresa ou institución á finalización da práctica, Informe realizado polo alumno á finalización da práctica. A entrega da documentación por parte do alumno será como mínimo 20 días antes do peche das actas de cada convocatoria. No caso de non superar a materia na primeira convocatoria o titor, tendo en conta a documentación achegada pola empresa ou organización onde se fixeron as prácticas e polo alumno, decidirá sobre a forma de superar a materia en 2ª convocatoria, se é o caso.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións